

Obsah

Úvodní poznámka	9
KAPITOLA 1: ANTROPOCÉN	11
Člověk a příroda	11
Nástup antropocénu	14
Počátek globálního vnímání environmentální problematiky	20
Začátek sedmdesátých let: Stockholmská konference	24
KAPITOLA 2: UDRŽITELNÝ ROZVOJ	27
Od obav o „Only One Earth“ k udržitelnému rozvoji	27
Globální cíle udržitelného rozvoje (<i>Sustainable Development Goals, SDGs</i>)	32
Environmentální udržitelnost	39
KAPITOLA 3: LIDSKÉ HODNOTY A VÝCHODISKA	45
Význam lidských hodnot	45
1. Environmentalismus hlavního proudu	46
2. Kritika růstu	48
3. Faktor 5, průmyslová ekologie a „probuzený“ kapitalismus	49
4. Ekomodernismus	51
5. Biofilie a ochrana přírody	52
6. Matka Země a hlubinná ekologie: biocentrické směry	53
7. Křesťanské pojetí, noosféra, lidská odpovědnost	55
KAPITOLA 4: POLITIKA	58
Environmentální politika a její cíle	58
Utváření environmentální politiky	60
Aktéři	64
Nástroje environmentální politiky	67
Právo životního prostředí	69
Celkové zhodnocení environmentální politiky	72

KAPITOLA 5: VĚDECKÉ POZNÁNÍ	74
Přístupy a disciplíny	74
Biosféra	76
Ekosystémové a přírodní služby	77
Zátěž prostředí	80
Princip předběžné opatrnosti	82
Vybrané termíny a pojmy	83
Data a monitoring	85
Indikátory a statistické údaje	87
Vztah mezi vědou a společenským rozhodováním	89
KAPITOLA 6: ZNEČIŠTĚNÍ A PLANETÁRNÍ MEZE	92
Mnohorozměrnost znečištění	92
Dopady znečištění a cesty ke zlepšení	95
Planetární meze	97
KAPITOLA 7: TECHNOLOGIE A ZELENÁ EKONOMIKA	101
Nové technologie antropocénu	101
Nebezpečné technologie	104
Geoinženýrské metody	105
Zelená ekonomika	106
„Nový směr“ podnikatelského sektoru	107
Cirkulární ekonomika a nakládání s odpady	111
KAPITOLA 8: OCHRANA PŘÍRODY	113
Ohrožení přírody	113
Biologická rozmanitost a její ohrožení	117
Ochrana biologické rozmanitosti	119
Česká republika	122
KAPITOLA 9: GLOBÁLNÍ KRIZE KLIMATU	124
Planetární klima	124
Současná globální krize klimatu, její příčiny a předpokládaný další průběh	126
Zmírnění průběhu a následků krize klimatu	130

KAPITOLA 10: KLÍČOVÉ PŘÍRODNÍ ZDROJE 135

Voda 136

Potraviny 140

Energie 145

KAPITOLA 11: EKONOMIE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ 149

Environmentální a ekologická ekonomie 149

Vztah mezi hospodářským růstem a environmentální udržitelností 152

Udržitelnost, ekonomická hodnota 155

Fungování trhu a externality 158

Veřejné statky 160

KAPITOLA 12: GLOBÁLNÍ VLÁDNUTÍ (GOVERNANCE) 163

Způsob správy věcí veřejných v mezinárodním měřítku 163

Globální veřejné statky a společné dědictví lidstva 164

Evropská unie a Organizace spojených národů 170

Mnohostranné environmentální úmluvy 174

KAPITOLA 13: VÝHLED DO BUDOUCNA 179

KAPITOLA 14: AKTUÁLNÍ TRENDY 183

Covid-19 183

Globální klimatická krize 184

Biologická rozmanitost 185

Smířit se s přírodou 186

Ekonomie a životní prostředí 187

Zelená politika 188

Příloha: Globální trendy antropocénu 190

Literatura 193

Rejstřík 220

je negativní. Vědci přinášejí velmi znepokojivé zprávy o různých rostoucích nebezpečích, zejména o vývoji přírody na souších i v oceánu, o ztrátě biologické rozmanitosti, ohrožení druhů a ekosystémů. Mluví se o počínajícím šestém planetárním vymírání s poukazem na páté velké vymírání před 66 miliony let, kdy spolu se třemi čtvrtinami všech biologických druhů zmizeli i dinosauři.